

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПРОЕКТУВАННЯ»

Лектор курсу		Горпинич Ольга Валеріївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємств та соціальних технологій		Контактна інформація лектора (e-mail), сторінка курсу в Moodle		e-mail: epst_dut@ukr.net ; сторінка курсу в Moodle – http://dl.dut.edu.ua/course/view.php?id=1195	
Галузь знань		05 Соціальні та поведінкові науки		Рівень вищої освіти		Доктор філософії	
Спеціальність		054 Соціологія		Семестр		2	
Освітня програма				Тип дисципліни		Вибіркова	
Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:				
			Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка
	3	120	24	22	-	-	74

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета курсу: формування у студентів базових знань стосовно теорії та практики моделювання соціальних процесів, що базується на знанні базових принципів прогностики як науки та соціально-прогностичних дослідженнях у різних сферах суспільного життя.

Компетентності відповідно до освітньої програми

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Hard-skills / Спеціальні компетентності (СК)

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.
СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.
СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.
ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.
ПР03. Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тема, опис теми	Вид заняття	Оцінювання за тему	Форми і методи навчання/питання до самостійної роботи
Розділ 1 «КОНЦЕПТУАЛЬНІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ»			
Тема 1. <i>Загальна характеристика прогнозування соціальних процесів</i> Знати: місце та призначення соціального прогнозування в сучасному глобалізованому суспільстві Вміти: аналізувати специфіку соціальних процесів та здійснювати	Лекція 1.1	5,5*	Лекція-візуалізація
	Практичне заняття 1.1		Усне опитування, навчальна дискусія, обговорення ситуаційного завдання

оцінку можливостей їхнього прогнозування Формування компетенцій: ЗК01, ЗК06, СК01, СК03 Результати навчання: ПР01, ПР03	Лекція 1.2		Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 1.2		Усне опитування, навчальна дискусія, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни
Тема 2. <i>Методологічні та методичні основи соціального прогнозування</i> Знати: сучасні методологічні та методичні підходи до аналізу процесів прогнозного характеру в соціальній сфері Вміти: використовувати соціально-інформаційні показники та індикатори для побудови соціальних моделей прогнозного характеру Формування компетенцій: ЗК01, ЗК06, СК01, СК02, СК03 Результати навчання: ПР01, ПР03 Рекомендовані джерела: 1, 2, 4, 8	Лекція 2.1	5,5*	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 2.1		Усне опитування, навчальна дискусія, обговорення ситуаційного завдання
	Лекція 2.2		Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 2.2		Усне опитування, навчальна дискусія, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни
Тема 1. Загальна характеристика прогнозування соціальних процесів Тема 2. Методологічні та методичні основи соціального прогнозування	Самостійна робота		<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні методологічні принципи аналізу об'єкта прогнозування. 2. Соціальне прогнозування як вид соціологічних досліджень. 3. Принципові обмеження можливостей соціального прогнозування. 4. Проблема ефективності прогнозування і управління соціальними процесами. 5. Методичний аспект побудови прогнозу: прогнозна ретроспекція, побудова процедур пошукового і нормативного прогнозу, стадії діагнозу і власне прогнозу. 6. Інформаційне забезпечення і верифікація прогнозу.
Розділ 2. «КОНЦЕПТУАЛЬНІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО МОДЕЛЮВАННЯ»			
Тема 3. <i>Моделювання соціальних процесів</i> Знати: місце та призначення соціального прогнозування в сучасному глобалізованому суспільстві Вміти: аналізувати специфіку соціальних процесів та здійснювати оцінку можливостей їхнього моделювання Формування компетенцій: ЗК01, ЗК06, СК01, СК02, СК03 Результати навчання: ПР01, ПР03 Рекомендовані джерела: 1, 2, 4, 7	Лекція 3.1	5,5*	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 3.1		Мозковий шторм, навчальна дискусія, обговорення ситуаційного завдання
	Лекція 3.2		Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 3.2		Усне опитування, навчальна дискусія, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни (авторська ділова гра)

<p>Тема 4. <i>Експертні оцінки в моделюванні та соціальному прогнозуванні</i></p> <p>Знати: особливості застосування прикладних методів та соціальних технологій в системі соціоінженерної діяльності</p> <p>Вміти: оцінювати пізнавальні можливості та межі соціального моделювання</p> <p>Формування компетенцій: ЗК01, ЗК06, СК01, СК02, СК03</p> <p>Результати навчання: ПР01, ПР03</p> <p>Рекомендовані джерела: 1,2,4,6,8</p>	Лекція 4.1	5,5*	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 4.1		Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, обговорення ситуаційного завдання
	Лекція 4.2		Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 4.2		Усне опитування, навчальна дискусія, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни
	Практичне заняття 4.3		Ділова гра «Моделювання соціальних реальностей»
<p>Тема 3. Моделювання соціальних процесів</p> <p>Тема 4. Експертні оцінки в моделюванні та соціальному прогнозуванні</p>	Самостійна робота		<ol style="list-style-type: none"> 1. Показники способу життя в інформаційних моделях. 2. Система технологічного оцінювання та інформаційні принципи глобальної моделі. 3. Вплив соціально-психологічних факторів на формування експертних оцінок. 4. Явище конформізму в експертних оцінках. 5. Фактори конформної поведінки експертів (характеристики завдання, групи, особи). 6. Особливості впливу меншості на більшість в експертних оцінках. Фактор авторитету в експертизі. 7. Групові деформації: явище groupthink.
Розділ 3 «ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ»			
<p>Тема 5. <i>Прикладні аспекти моделювання та прогнозування соціальних процесів</i></p> <p>Знати: особливості застосування прикладних методів та соціальних технологій в системі соціоінженерної діяльності; критерії, показники та соціальні індикатори щодо реалізації сучасних досліджень прогнозного спрямування</p> <p>Вміти: оцінювати пізнавальні можливості та межі соціального моделювання та прогнозування; використовувати соціально-інформаційні показники та індикатори для побудови соціальних моделей прогнозного характеру;</p> <p>Формування компетенцій: ЗК01, ЗК05, ЗК06, СК01, СК02, СК03</p> <p>Результати навчання: ПР01, ПР02, ПР03</p> <p>Рекомендовані джерела: 3,4,5,6.</p>	Лекція 5.1	5,5*	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 5.1		Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, обговорення ситуаційного завдання
	Лекція 5.2		Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 5.2		Усне опитування, навчальна дискусія, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни
Тема 6. <i>Людина та її майбутнє</i>	Лекція 6.1	5,5*	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів

<p>Знати: пріоритети та специфіку впровадження соціальних змін</p> <p>Вміти: здійснювати контроль якості соціальних прогнозів на практиці</p> <p>Формування компетенцій:ЗК01, ЗК05, ЗК06, СК01, СК02, СК03</p> <p>Результати навчання:ПР01, ПР02, ПР03</p> <p>Рекомендовані джерела: 1,2,4,8</p>	Практичне заняття 6.1	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, проведення гри у невеликих групах
	Лекція 6.2	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 6.2	Усне опитування, навчальна дискусія, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни
<p>Тема 5. Прикладні аспекти моделювання та прогнозування соціальних процесів</p> <p>Тема 6. Людина та її майбутнє</p>	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання прогнозів у соціальному управлінні. 2. Прогнозування в соціоінженерній та бізнесовій діяльності. 3. Моделювання соціально-економічних процесів. 4. Еволюція прогнозування соціально-економічних процесів. 5. Методологічні основи соціально-економічного прогнозування. 6. Моделювання соціально-політичних процесів. 7. Соціальні технології та проблема подолання різного роду узалежнень в українському суспільстві. 8. Соціальні технології як важливий елемент моделювання та прогнозування.
МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ		
<ul style="list-style-type: none"> • Мультимедійний проектор; • Комп'ютерний клас для проведення практичних занять. 		
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ		
<p>1.Амбарова П.А. Социальное время в контексте современного социологического знания Вестник Пермского национального политехнического университета. – Социально-экономические науки, 2019. № 22. С.58-72.URL: http://www.dut.edu.ua/ua/lib/50/category/96/view/1452</p> <p>2.Горбатенко В. „Аналіз майбутнього” та його роль в управлінні соціальнополітичними процесами. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11743/03-Gorbatenko.pdf?sequence=1</p> <p>3. Гусєва О.Ю., Легомінова С.В., Воскобоева О.В., Ромашенко О.С., Хлевицька Т.Б., Голобородько А. Ю. Статистичне моделювання та прогнозування економічних процесів. 2020. URL: http://www.dut.edu.ua/ua/lib/1/category/738/view/2016</p> <p>4.Зражевська Н.І., Зражевський С.Ф. Футурологія суспільства і медіа культура. URL: file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempSt ate/Downloads/obdr_2015_1_10%20(1).pdf.</p> <p>5. Клебанова Т.С., Курзенев В.А., Наумов В.М. Прогнозування соціально-економічних процесів. 2015.URL: http://www.dut.edu.ua/ua/lib/1/category/738/view/2127</p> <p>6.Пінчук В. Особливості застосування соціально-політичного прогнозування в системі державного управління в Україні. URL: http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Pinchuk.pdf.</p> <p>7.Романенко О. Я. Футурологія та прогностика як способи інституціоналізації наукового прогнозування соціального майбутнього. URL: file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempSt ate/Downloads/Nopa_2014_121_6%20(1).pdf.</p> <p>8.Сіденко В.Р. Нові глобальні виклики та їх вплив на формування суспільних цінностей. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2014/01/7-21__no-1_vol48_2014_UKR.pdf.</p>		
ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)		

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.
- Студент, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.
- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент видаляється з заняття, за заняття отримує 0 балів.

***КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ**

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання студентом 30 балів у сукупності за всіма темами дисципліни

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КИТРОЛЬ	<i>Робота на заняттях, у т.ч.:</i>	
	• присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається відпрацювання пройденого матеріалу)	за кожне відвідування 0,55 балу
	• участь у експрес-опитуванні	за кожну правильну відповідь 0,25 балу
	• доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді), підготовка реферату	за кожну презентацію (реферат) максимум 3 бали
	• усне опитування, тестування, розробка та написання проекту експертизи	за кожну правильну відповідь 0,5 балу
	• участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання	за кожну правильну відповідь 2 бали
	• проведення та участь у діловій грі	за кожну участь 1 бал
РУБІЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ (МОДУЛЬНИЙ КИТРОЛЬ)	Модульний контроль № 1 «КОНЦЕПТУАЛЬНІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ»	максимальна оцінка – 10 балів
	Модульний контроль № 2 «КОНЦЕПТУАЛЬНІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО МОДЕЛЮВАННЯ»	максимальна оцінка – 10 балів
	Модульний контроль № 3 «Розділ 3 «ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ»	максимальна оцінка – 10 балів
Додаткова оцінка	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах наукових студентських робіт за спеціальністю, створення кейсів тощо.	Звільняється від заліку
ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ <i>Іспит</i>	Метою іспиту є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Залік проходить у формі проведення захисту соціального проекту.	30 балів

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНУ

бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка / запис в екзаменаційній відомості
0	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань,	Відмінно / Зараховано (А)

	<p>нестандартних ситуаціях.</p> <p>Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані об'єктів діяльності фахівця на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь.</p> <p>Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.</p>	<p>умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.</p>	
9 _h	<p>Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.</p> <p>Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.</p>	<p>Достатній</p> <p>Забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни</p>	<p>Добре / Зараховано (B)</p>
1 _i	<p>Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та дати правильні відповіді при зміні результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях/ рішеннях/ розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.</p>	<p>Достатній</p> <p>Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.</p>	<p>Добре / Зараховано (C)</p>
4 _i	<p>Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.</p>	<p>Середній</p> <p>Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни</p>	<p>Задовільно / Зараховано (D)</p>
3 _h	<p>Студент має певні знання, передбачені в робочій програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних/розрахункових завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.</p>	<p>Середній</p> <p>Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни</p>	<p>Задовільно / Зараховано (E)</p>
5 _h	<p>Студент може відтворити окремі фрагменти з курсу.</p> <p>Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він</p>	<p>Низький</p> <p>Не забезпечує практичної реалізації задач,</p>	<p>Незадовільно з можливістю</p>

	<p>пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.</p>	<p>що формуються при вивченні дисципліни</p>	<p>повторного складання) / Не зараховано (FX) <i>В залікову книжку не представляється</i></p>
4	<p>Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі заліку.</p>	<p>Незадовільний Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни</p>	<p>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням / Не допущений (F) <i>В залікову книжку не представляється</i></p>